

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 746/2567

พนักงานอัยการจังหวัดสอดโจทก์ บริษัท ส.ผู้ร้อง นาย ร. กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 31, พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติฯ มาตรา 31, ป.อ. มาตรา 90, ป.วิ.อ. มาตรา 195, พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ. 2484 มาตรา 4, พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ. 2484 มาตรา 5, พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ. 2484 มาตรา 54, พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ. 2484 มาตรา 55, พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ. 2484 มาตรา 72 ตรี, พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ. 2484 มาตรา 74 ทวิ, พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 4, พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 6, พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 8, พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 9, พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 14, พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 26/4, พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 26/5, พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 35, ป.อ. มาตรา 33, ป.อ. มาตรา 83, ป.อ. มาตรา 78, พ.ร.บ.ป่าไม้ฯ มาตรา 54, พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติฯ มาตรา 14

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยทั้งสองทำให้เกิดความเสียหายแก่ป่าสงวนแห่งชาติที่เกิดเหตุซึ่งเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธาร อยู่ในชั้นคุณภาพพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 เอ และร่วมกันยึดถือครอบครองที่ดินภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เนื้อที่ 62 ไร่ 25 ตารางวา เป็นการฟ้องขอให้ลงโทษทั้งตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 31 วรรคสอง และ 31 วรรคสอง (3) เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้อง จึงต้องปรับบทลงโทษจำเลยทั้งสองตาม พ.ร.บ.ป่าสงวนแห่งชาติฯ มาตรา 31 วรรคสอง และ วรรคสอง (3) แต่ในระหว่างความผิดฐานร่วมกันยึดถือครอบครองทำประโยชน์แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติเป็นเหตุที่เกินยี่สิบห้าไร่โดยไม่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา 31 วรรคสอง กับฐานร่วมกันก่อสร้าง แผ้วถางป่าสงวนแห่งชาติซึ่งเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธาร ตามมาตรา 31 วรรคสอง (3) เป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท แต่ละบทมีอัตราโทษเท่ากัน จึงให้ลงโทษฐานร่วมกันยึดถือครอบครองทำประโยชน์ แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติเป็นเหตุที่เกินยี่สิบห้าไร่โดยไม่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา 31 วรรคสอง เพียงบทเดียว ตาม ป.อ. มาตรา 90 ปัญหาดังกล่าวแม้ไม่มีคู่ความฝ่ายใด ยกขึ้นฎีกา แต่เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัย และแก้ไขให้ถูกต้องได้ ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 195 วรรคสอง ประกอบมาตรา 225

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 มาตรา 4, 5, 54, 55, 72 ตรี, 74 ทวิ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 4, 6, 8, 9, 14, 26/4, 26/5, 31, 35 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33, 83 ริมของกลาง ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชดเชยค่าเสียหายตามราคาไม้หวงห้ามซึ่งเป็นมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลาย สูญหาย และเสียหายไปเป็นเงิน 6,555,114 บาท แก่กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และให้จำเลยทั้งสองพร้อมบริวารออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติและรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง หรือนำสิ่งใด ๆ อันก่อให้เกิดการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติออกจากป่าสงวนแห่งชาติ จำเลยทั้งสองให้การขอให้ยกคำขอ ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้คืนรถแทรกเตอร์ของกลางแก่ผู้ร้อง โจทก์ยื่นคำคัดค้าน ขอให้ยกคำร้อง ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้

พ.ศ. 2484 มาตรา 54 วรรคหนึ่ง, 72 ตี วรรคหนึ่ง พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 14, 31 วรรคสอง (3) ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นการกระทำอันเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษฐานร่วมกันก่อสร้าง แฝ้วถาง หรือยึดถือครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินป่าสงวนแห่งชาติอันเป็นการก่อให้เกิดความเสียหายแก่ต้นน้ำลำธาร ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 จำคุกคนละ 5 ปี ทางนำสืบของจำเลยทั้งสองเป็นประโยชน์แก่การพิจารณา มีเหตุบรรเทาโทษ ลดโทษให้หนึ่งในสามตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78 คงจำคุกคนละ 3 ปี 4 เดือน และให้จำเลยทั้งสองพร้อมบริวารออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติและรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างหรือนำสิ่งใด ๆ อันก่อให้เกิดการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติออกจากป่าสงวนแห่งชาติ ริมมิด 2 เล่ม ขวาน 2 เล่ม จอบ 1 เล่ม เครื่องพ่นยา 2 เครื่อง และรถกระบะของกลาง ให้คืนรถแทรกเตอร์ของกลางแก่ผู้ร้อง กับให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชดเชยค่าเสียหาย 900,000 บาท แก่กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ค่าฤชาธรรมเนียมในคดีส่วนแบ่งให้เป็นพับ ข้อหาและคำขออื่นนอกจากนี้ให้ยก โจทก์และจำเลยทั้งสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค 5 แผนกคดีสิ่งแวดล้อมพิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยทั้งสองมีความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 มาตรา 54 วรรคหนึ่ง, 72 ตี วรรคสอง พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 14, 31 วรรคสอง (3) ประกอบประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 เป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษฐานร่วมกันยึดถือครอบครอง ทำประโยชน์ ก่อสร้าง แฝ้วถาง เฝ้าป่าในเขตป่าสงวนแห่งชาติเป็นเหตุที่เกิณยสืบหาไร่และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ต้นน้ำลำธาร ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 ส่วนกำหนดโทษให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ให้จำเลยทั้งสองร่วมกันชดเชยค่าเสียหายเป็นเงิน 6,555,114 บาท แก่กรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกำหนดให้จำเลยทั้งสองร่วมกันรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างหรือนำสิ่งใด ๆ อันก่อให้เกิดการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติออกจากป่าสงวนแห่งชาติภายในกำหนด 3 เดือน นับแต่วันที่ย่านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 5 ให้จำเลยทั้งสองฟัง นอกจากที่แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียมในคดีส่วนแบ่งชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ จำเลยทั้งสองฎีกา โดยผู้พิพากษาซึ่งพิจารณาและลงชื่อในคำพิพากษาศาลชั้นต้นอนุญาตให้ฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริง ศาลฎีกาแผนกคดีสิ่งแวดล้อมวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงที่คู่ความไม่ได้แย้งในชั้นนี้รับฟังได้ว่า พื้นที่ป่าที่เกิดเหตุอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่แจ่มบ้านแม่สะต๊อบ ซึ่งเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารอยู่ในชั้นคุณภาพพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 เอ ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 172 และแผนที่แสดงชั้นคุณภาพลุ่มน้ำสภาพพื้นที่ตามภาพถ่ายประกอบคดีเป็นที่ราบเนินเขา ตามวันเวลาและสถานที่เกิดเหตุในฟ้อง เจ้าหน้าที่ป่าไม้ เจ้าพนักงานตำรวจและปลัดอำเภอร่วมกันจับกุมจำเลยทั้งสองได้ในที่เกิดเหตุพร้อมกับตรวจยึดรถแทรกเตอร์ยี่ห้อคูโบต้า 1 คัน มิด 2 เล่ม ขวาน 2 เล่ม จอบ 1 เล่ม เครื่องพ่นยา 2 เครื่อง และรถกระบะ 1 คัน เป็นของกลาง ชั้นจับกุมแจ้งข้อหาว่าร่วมกันกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป่าไม้ มาตรา 54 และพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ มาตรา 14 จำเลยทั้งสองให้การรับสารภาพชั้นสอบสวน พนักงานสอบสวนแจ้งข้อกล่าวหาแก่จำเลยทั้งสองร่วมกันก่อสร้าง แฝ้วถาง เฝ้าป่า หรือเข้าปียึดถือครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินป่าสงวนแห่งชาติเป็นเหตุที่เกิณยสืบหาไร่ และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ต้นน้ำลำธาร จำเลยทั้งสองให้การปฏิเสธศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันก่อสร้าง แฝ้วถางหรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการทำลายป่าหรือเข้ายึดถือหรือ

ครอบครองป่าเพื่อตนเองและร่วมกันยึดถือครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดิน ก่อสร้าง
แผ้วถางหรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติและก่อให้เกิด
ความเสียหายแก่ต้นน้ำลำธาร ไม่มีคู่ความอุทธรณ์ในประเด็นนี้ ข้อเท็จจริงจึงยุติตามคำพิพากษา
ศาลชั้นต้น คงมีปัญหาคือต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยทั้งสองประการแรกว่า จำเลยทั้งสองบุกรุก
ป่าสงวนแห่งชาติที่เกิดเหตุเป็นเนื้อที่ 62 ไร่ 25 ตารางวา ตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 5 หรือ
บุกรุกเป็นเนื้อที่ 12 ไร่ ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น โจทก์มีนายบุญเลิศ และนายถวัลย์เจ้าหน้าที่
ป่าไม้ผู้ร่วมจับกุมจำเลยทั้งสองเป็นพยานเบิกความทำนองเดียวกันว่า ก่อนเกิดเหตุมีผู้แจ้งว่ามี
ผู้บุกรุกป่าสงวนแห่งชาติที่เกิดเหตุ จึงไปตรวจสอบครั้งแรกวันที่ 29 มิถุนายน 2563 พบพื้นที่เป็น
สภาพป่าที่กำลังฟื้นตัว ไม่พบว่ามีผู้เข้าทำกิน แต่มีต้นไม้ถูกตัดโค่น พบกระท่อมถูกไฟไหม้ จึงนำ
ป้ายเขตป่าสงวนแห่งชาติไปปิดที่ดินไม้ 1 จุด และที่กระท่อม 1 จุด ครั้งที่สองวันที่ 24 กรกฎาคม
2563 นายบุญเลิศได้รับแจ้งว่าจำเลยที่ 1 นำรถแทรกเตอร์เข้าไปไถป่าที่เกิดเหตุ จึงไปตรวจสอบ
โดยแบ่งกำลังเป็น 2 ชุด ชุดแรกนำโดยนายถวัลย์อ้อมไปทางด้านล่างของที่เกิดเหตุ ชุดที่สองนำโดย
นายบุญเลิศขึ้นไปทางด้านบน เมื่อนายบุญเลิศไปถึงที่เกิดเหตุพบพื้นที่ถูกปรับไถเป็นวงกว้าง มี
กระท่อมสร้างใหม่ เห็นจำเลยที่ 2 กำลังขับรถแทรกเตอร์ไถพรวนดิน จำเลยที่ 1 ยืนอยู่ข้าง
รถกระบะมีผู้หญิง 2 คน และเด็ก 2 คน ซึ่งเป็นคนในครอบครัวของจำเลยทั้งสองนั่งอยู่ข้าง ๆ
กระท่อม ตรวจค้นกระท่อมพบปุ๋ยประมาณ 20 ถุง จึงควบคุมตัวจำเลยทั้งสองหลังจากนั้นนาย
ถวัลย์กับพวกเข้ามาสมทบและแจ้งว่าพบเครื่องสูบน้ำ 2 เครื่อง และเครื่องพ่นยา 2 เครื่อง ไม่พบ
บุคคลอื่น พยานรังวัดที่เกิดเหตุด้วยเครื่องวัดพิกัดจากสัญญาณดาวเทียม (จีพีเอส) ทั้งหมด 13 จุด
โดยจับพิกัดพื้นที่ที่ถูกแผ้วถางทั้งหมดกับพื้นที่ที่มีการพ่นยาฆ่าหญ้าแต่ยังไม่มีมีการแผ้วถางแล้วนำ
ข้อมูลที่ได้มาคำนวณเนื้อที่ขึ้นรูปแปลงนำไปซ้อนเปรียบเทียบกับแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศพบว่า
ที่เกิดเหตุอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่แจ่ม โดยมีพื้นที่ปรับไถแล้วประมาณ 45 ไร่ พื้นที่ที่พ่น
ยาฆ่าหญ้าประมาณ 17 ไร่ รวมเนื้อที่ทั้งหมด 62 ไร่ 25 ตารางวา จึงจับกุมและแจ้งข้อกล่าวหาแก่
จำเลยทั้งสองว่า ร่วมกันบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติ จากนั้นนำตัวจำเลยทั้งสองพร้อมของกลางส่ง
พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจภูธรแม่แจ่ม ครั้งที่สามวันที่ 1 กันยายน 2563 มีผู้แจ้งว่าจำเลย
ทั้งสองเข้าไปปลูกต้นกะหล่ำปลีในที่เกิดเหตุ จึงไปตรวจสอบและคำนวณค่าเสียหายทาง
สิ่งแวดล้อม พบมีการกันรั้ว ล้อมลวดหนามใหม่ ต้นสนบริเวณชายขอบพื้นที่มีร่องรอยถูกถากโค่น
ต้นไผ่ฆ่าหญ้าเป็นคราบสีขาวเพื่อให้ยืนต้นตายประมาณ 70 ต้น ส่วนพื้นที่ที่เคยมีการไถพรวน
45 ไร่ พบมีต้นกะหล่ำปลีปลูกอยู่สูงประมาณ 15 เซนติเมตร ขนาดโตเท่ากันหมด เชื่อว่าปลูกมา
นาน 2 สัปดาห์ นอกจากนี้ยังพบถังน้ำและเครื่องสูบน้ำ 1 เครื่อง ไม่พบผู้ใดในที่เกิดเหตุ ต่อมา
มีผู้ส่งภาพถ่ายจากเฟซบุ๊กของจำเลยที่ 1 มาให้นายบุญเลิศในภาพถ่ายดังกล่าวมีภาพบุตรชายของ
จำเลยที่ 1 ร่วมกับชาวบ้านปลูกต้นกะหล่ำปลี เห็นว่า พยานโจทก์ทั้งสองเบิกความ
สอดคล้องต้องกันและมีภาพถ่ายที่เกิดเหตุมาสนับสนุน แม้โจทก์ไม่มีประจักษ์พยานเห็นจำเลย
ทั้งสองบุกรุกที่เกิดเหตุเป็นเนื้อที่เท่าใดเนื่องจากที่เกิดเหตุอยู่ในป่าสงวนแห่งชาติห่างไกลจากแหล่ง
ชุมชนและพนักงานสอบสวนไม่ได้จัดให้จำเลยทั้งสองนำชี้ที่เกิดเหตุ แต่จากบันทึกการตรวจยึด/
จับกุมระบุพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุก 62 ไร่ 25 ตารางวา พร้อมแสดงค่าพิกัดตำแหน่งพื้นที่ 13 จุด ชัดเจน
การรังวัดพื้นที่เกิดเหตุกระทำขึ้นต่อหน้าจำเลยทั้งสอง หากพยานโจทก์จับพิกัดตำแหน่งพื้นที่ไม่
ถูกต้อง จำเลยทั้งสองก็น่าจะได้แย้งคัดค้าน แต่ไม่ปรากฏว่าจำเลยทั้งสองได้โต้แย้งคัดค้าน
แต่อย่างใด กลับให้การรับสารภาพในชั้นจับกุม ในชั้นสอบสวนจำเลยที่ 1 ให้การว่าเข้าทำกินใน

ที่เกิดเหตุ 12 ไร่ แต่ชั้นพิจารณาจำเลยที่ 1 กลับเบิกความลอย ๆ ว่าที่เคยแจ้งเจ้าหน้าที่ป่าไม้ว่าเข้าทำกิน 10 ไร่ เนื่องจากขณะนั้นยังไม่ได้รังวัดพื้นที่ เมื่อรังวัดพื้นที่ทำกินแล้วมีเนื้อที่เพียง 6 ถึง 7 ไร่ โดยไม่ได้อ้างส่งหลักฐานหรืออ้างถึงผู้รังวัดหรือนำตัวบุคคลดังกล่าวมาเบิกความยืนยันต่อศาล จึงเป็นการกล่าวอ้างที่ไม่อยู่กับร่องกับรอย ส่วนจำเลยที่ 2 ไม่ได้เบิกความถึงจำนวนเนื้อที่ที่บุกรุก แต่เมื่อพิจารณาจากบันทึกคำให้การชั้นสอบสวนจำเลยที่ 2 ให้การไว้ว่า เข้าวันเกิดเหตุจำเลยที่ 1 มาขอให้ไปขับรถไถที่ไร่นาของจำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 1 บอกว่าได้ไถพรวนพื้นที่ที่เป็นที่ราบแล้ว 20 กว่าไร่ เหลือพื้นที่ลาดเอียงที่ไม่กล้าไถพรวนเอง จำเลยที่ 2 จึงตกลงไปขับรถไถพรวนที่ดินได้ 1 ไร่เศษ ก็ถูกจับกุม ซึ่งขัดแย้งกับที่จำเลยที่ 1 อ้างว่าเข้าทำกินเพียง 6 ถึง 7 ไร่ ส่วนเครื่องพ่นยาฆ่าหญ้า 2 เครื่อง ที่พบบริเวณพื้นที่ต่อเนื่องกับที่เกิดเหตุ จำเลยที่ 1 ยอมรับว่าเป็นของตน ต้นกะหล่ำปลีที่พยานโจทก์พบโตเท่า ๆ กันเชื่อว่าปลูกในคราวเดียวกัน ภาพจากแอปพลิเคชันเฟซบุ๊กของจำเลยที่ 1 ที่ปรากฏภาพชาวบ้านเข้าไปปลูกต้นกะหล่ำปลี จำเลยที่ 1 ก็เบิกความตอบโจทก์ถามค้านรับว่า เป็นภาพบุตรชายของตนที่ร่วมกับชาวบ้านปลูกต้นกะหล่ำปลีในที่เกิดเหตุ ซึ่งเจือสมกับทางนำสืบโจทก์ ส่วนที่จำเลยที่ 1 นำสืบต่อสู้ว่า มีผู้เข้าทำกินในพื้นที่เกิดเหตุ 7 ราย โดยแบ่งพื้นที่แยกกันเป็นสัดส่วน ตามรายชื่อในแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศก็ได้รับความจากทางนำสืบของโจทก์ว่า เจ้าหน้าที่ของกรมป่าไม้ได้เข้าตรวจสอบพื้นที่เกิดเหตุถึง 3 ครั้ง ไม่เคยพบชาวบ้านอื่นนอกจากจำเลยทั้งสองกับครอบครัว และได้ความเพิ่มเติมจากพยานโจทก์ปากนายปรีชาหัวหน้าหน่วยจัดการต้นน้ำห้วยทรายเหลืองมีหน้าที่ดูแลรักษาผืนป่าอีกว่า พื้นที่เกิดเหตุอยู่ห่างจากหน่วยจัดการต้นน้ำห้วยทรายเหลืองประมาณ 1 กิโลเมตร อยู่ในความรับผิดชอบของพยาน เดิมเป็นป่าเสื่อมโทรม พยานจึงร่วมกับชาวบ้าน บ้านแม่สะตอก ท้องที่เกิดเหตุ ปลูกป่าตามโครงการเฉลิมพระเกียรติพระราชินี เมื่อปี 2552 ต่อมาชาวบ้านหมู่บ้านปางอู้ง หมู่บ้านปางเพียและหมู่บ้านแม่สะตอกขัดแย้งกันเรื่องพื้นที่ทำกิน พยานเข้าไกล่เกลี่ยและประชุมตกลงร่วมกันว่า ห้ามมิให้ผู้ใดบุกรุกที่เกิดเหตุ และหลังจากมีการปลูกป่าแล้ว พยานเข้าตรวจพื้นที่เป็นระยะ ๆ ไม่พบว่ามีการบุกรุกใดบุกรุกเข้าไปในพื้นที่จนเกิดเหตุคดีนี้ สอดคล้องกับที่นายบุญทองผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน บ้านแม่สะตอก เบิกความว่าหลังจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ปลูกป่าแล้วไม่มีผู้ใดบุกรุกที่เกิดเหตุ พยานโจทก์ทั้งสองเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่เกิดเหตุโดยตรงและไม่มีสาเหตุโกรธเคืองกับจำเลยทั้งสองมาก่อน คำเบิกความจึงมีน้ำหนักให้รับฟัง ขณะที่นายว่างที่จำเลยที่ 1 อ้างว่าเข้าทำกินในที่เกิดเหตุเบิกความต่อศาลไม่อยู่กับร่องกับรอย หากความแน่นอนไม่ได้ ส่วนนายตั้งพยานจำเลยทั้งสองอีกปากหนึ่งเบิกความตอบศาลถามว่า เคยเข้าไปทำกินในที่เกิดเหตุเมื่อปี 2546 จากนั้นไม่เคยเข้าไปอีก ข้อต่อสู้ของจำเลยทั้งสองไม่มีน้ำหนักให้รับฟัง พยานหลักฐานโจทก์เชื่อมโยงมีน้ำหนักมั่นคงรับฟังได้โดยปราศจากความสงสัยว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันบุกรุกแผ้วถางป่าสงวนแห่งชาติที่เกิดเหตุเป็นเนื้อที่ 62 ไร่ 25 ตารางวา พยานหลักฐานจำเลยไม่มีน้ำหนักหักล้างพยานหลักฐานโจทก์ ที่ศาลอุทธรณ์ภาค 5 พิพากษามานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วย ฎีกาของจำเลยทั้งสองข้อนี้ฟังไม่ขึ้น ส่วนที่จำเลยทั้งสองฎีกาในประเด็นค่าเสียหายของทรัพยากรธรรมชาติที่ถูกทำลายนั้น ศาลอุทธรณ์ภาค 5 วินิจฉัยว่า นายบุญเลิศพยานโจทก์ซึ่งผ่านการอบรมการประเมินค่าเสียหายกรณีบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติได้เข้าไปเก็บข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และได้เปรียบเทียบพื้นที่ป่าที่ถูกทำลายกับพื้นที่ป่าอย่างละเอียด คิดเป็นค่าเสียหายทั้งสิ้น 6,555,114 บาท ตามตารางคิดคำนวณค่าเสียหายทางสิ่งแวดล้อมซึ่งเมื่อคำนึงถึงพื้นที่เกิดเหตุที่เป็นป่าต้นน้ำลำธารอยู่ในชั้นคุณภาพพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 เอ ซึ่งมีคุณค่าต่อระบบนิเวศเป็นอย่างมาก

ค่าเสียหายจำนวนดังกล่าวเหมาะสมแก่พฤติการณ์แห่งคดีแล้ว แต่จำเลยทั้งสองฎีกาเพียงว่า จำเลยทั้งสองบุกรุกเป็นเนื้อที่เพียง 12 ไร่ จึงไม่อาจรับฟังว่ามีค่าเสียหายทางสิ่งแวดล้อม 6,555,114 บาท โดยมีได้โต้แย้งว่าการรับฟังพยานหลักฐานและข้อวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ภาค 5 ส่วนนี้ไม่ถูกต้อง เช่นไร ที่ถูกต้องเป็นเช่นไร จึงเป็นฎีกาที่ไม่ชัดเจน ไม่ชอบด้วยกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 216 วรรคหนึ่ง ศาลฎีกาไม่รับวินิจฉัย ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยทั้งสอง ประการต่อมา มีว่า กรณีมีเหตุสมควรลงโทษสถานเบาและรอกการลงโทษจำคุกให้แก่จำเลยทั้งสองหรือไม่ เห็นว่า ที่เกิดเหตุอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่แจ่มซึ่งเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารอยู่ในชั้นคุณภาพพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 เอ โดยเมื่อปี 2552 เจ้าหน้าที่ป่าไม้กับชาวบ้านร่วมกันปลูกป่าทดแทนเพื่อสงวนรักษาไว้เป็นป่าต้นน้ำ จำเลยที่ 1 เคยเป็นผู้ใหญ่บ้าน ควรมีจิตสำนึกที่จะสงวนรักษาป่าไม้ต้นน้ำลำธารอันเป็นทรัพยากรของชาติที่สำคัญไว้เพื่อประโยชน์ส่วนรวม และประพฤติดนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ราษฎรในหมู่บ้าน แต่กลับร่วมกับจำเลยที่ 2 ใช้รถแทรกเตอร์แผ้วถางไพรพรนพื้นที่เกิดเหตุเพื่อยึดถือครอบครอง ทำประโยชน์ปลูกต้นกะหล่ำปลี และใช้สารเคมีพ่นฆ่าหญ้า อันเป็นการทำให้เสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ เพียงเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตน โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายต่อระบบนิเวศตามธรรมชาติของป่าที่กำลังฟื้นตัว เป็นเนื้อที่มากถึง 62 ไร่ 25 ตารางวา ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านี้เจ้าหน้าที่ป่าไม้ได้ปิดป้ายแสดงเขตชัดเจนแล้วว่าเป็นป่าสงวนแห่งชาติ พฤติการณ์แห่งคดีเป็นเรื่องร้ายแรง โทษจำคุก 5 ปี ที่ศาลล่างลงแก่จำเลยทั้งสองก่อนลดโทษให้กึ่งหนึ่ง นับว่าเป็นคุณแก่จำเลยทั้งสองมากแล้ว กรณีไม่มีเหตุที่ศาลฎีกาจะกำหนดโทษให้เบาลง และรอกการลงโทษจำคุกให้แก่จำเลยทั้งสอง ฎีกาของจำเลยทั้งสองข้อนี้ฟังไม่ขึ้น อนึ่ง คดีนี้โจทก์บรรยายมาในฟ้องว่า การกระทำของจำเลยทั้งสองเป็นการกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ป่าสงวนแห่งชาติที่เกิดเหตุซึ่งเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำลำธารอยู่ในชั้นคุณภาพพื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1 เอ และร่วมกันยึดถือครอบครองที่ดินภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติดังกล่าวรวมเนื้อที่ 62 ไร่ 25 ตารางวา อันเป็นการฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 31 วรรคสอง และวรรคสอง (3) ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันกระทำความผิดตามฟ้อง กรณีจึงต้องปรับบทลงโทษจำเลยทั้งสองตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 31 วรรคสอง และมาตรา 31 วรรคสอง (3) แต่ในระหว่างความผิดฐานร่วมกันยึดถือครอบครองทำประโยชน์ แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติ เป็นเนื้อที่เกินยี่สิบห้าไร่โดยไม่ได้รับอนุญาตตาม มาตรา 31 วรรคสอง กับฐานร่วมกันก่อสร้าง แผ้วถางป่าสงวนแห่งชาติก่อให้เกิดความเสียหายแก่ต้นน้ำลำธารตามมาตรา 31 วรรคสอง (3) เป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท แต่ละบทมีอัตราโทษเท่ากัน จึงให้ลงโทษฐานร่วมกันยึดถือครอบครองทำประโยชน์ แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติเป็นเนื้อที่เกินยี่สิบห้าไร่โดยไม่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา 31 วรรคสอง เพียงบทเดียว ที่ศาลล่างทั้งสองปรับบทลงโทษจำเลยทั้งสองเฉพาะตามมาตรา 31 วรรคสอง (3) มานั้นเป็นการไม่ถูกต้อง ปัญหาดังกล่าวแม้จะไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นฎีกา แต่เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกามีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยและแก้ไขเสียให้ถูกต้องได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 195 วรรคสอง ประกอบมาตรา 225 พินิจพิจารณาแก้เป็นว่า สำหรับความผิดตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติจำเลยทั้งสองกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 14, 31 วรรคสองและมาตรา 31 วรรคสอง (3) ฐานร่วมกันยึดถือครอบครองทำประโยชน์

หรืออยู่อาศัยในที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติเป็นเนื้อที่เกินยี่สิบห้าไร่โดยไม่ได้รับอนุญาต กับฐานร่วมกันยึดถือครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ในป่าสงวนแห่งชาติ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ต้นน้ำลำธาร เป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท แต่ละบทมีอัตราโทษเท่ากัน ให้ลงโทษฐานร่วมกันยึดถือครอบครองทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยในที่ดิน แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการเสื่อมเสียแก่สภาพป่าสงวนแห่งชาติเป็นเนื้อที่เกินยี่สิบห้าไร่โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 31 วรรคสอง เพียงบทเดียวตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 นอกจากที่แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 5 ค่าฤชาธรรมเนียมในคดีส่วนแพ่งชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

ปรีชา เชิดชู · ทรงพล สงวนพงศ์ · ปุณณะ จงนิมิตรสถาพร

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/746/2567>